

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ**

Βρυξέλλες, 12 Οκτωβρίου 2012

ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ενδιάμεση έκθεση

Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου *«κλήθηκε ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να αναπτύξει, σε στενή συνεργασία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, τον Πρόεδρο της Ευρωομάδας και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, συγκεκριμένο και χρονικά δεσμευτικό οδικό χάρτη για την υλοποίηση μιας ουσιαστικής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης»*. Η παρούσα ενδιάμεση έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε ιδέες και προτάσεις που διατυπώθηκαν σε μια σειρά διμερών συνεδριάσεων το Σεπτέμβριο με όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τον Πρόεδρό του. Στόχος της παρούσας έκθεσης είναι να τονιστούν τα σημεία σύγκλησης και να υπογραμμιστούν οι τομείς στους οποίους απαιτούνται περαιτέρω εργασίες για την τελική έκθεση που προβλέπεται το Δεκέμβριο.

Δυνάμει της Συνθήκης, η Ένωση έχει εγκαθιδρύσει οικονομική και νομισματική ένωση, της οποίας το νόμισμα είναι το ευρώ. Οι απόψεις που εκτίθενται στην παρούσα έκθεση εστιάζονται στα κράτη μέλη της ζώνης ευρώ καθόσον αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις που οφείλεται στο γεγονός ότι μοιράζονται ένα κοινό νόμισμα. Η πορεία προς μια βαθύτερη οικονομική και νομισματική ένωση πρέπει να χαρακτηρίζεται από ειλικρίνεια και διαφάνεια και να είναι πλήρως συμβατή με τη ενιαία αγορά από κάθε άποψη.

Η έκθεση διαρθρώνεται γύρω από τα τέσσερα βασικά συστατικά στοιχεία που εντοπίζονται στην έκθεση με τίτλο *«Προς μια ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση»* που υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου.

I. Ενοποιημένο χρηματοπιστωτικό πλαίσιο

Η ολοκλήρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντατικοποιηθεί σημαντικά μετά την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος. Ωστόσο, η εποπτεία, η διαχείριση των κρίσεων και η εξυγίανση των τραπεζών εξακολουθούν να οργανώνονται σε εθνική βάση. Ως εκ τούτου, η έλλειψη κοινών εργαλείων για την εξυγίανση των τραπεζών παρεμπόδισε την αποτελεσματική διαχείριση της κρίσης, αυξάνοντας το κόστος στήριξης του χρηματοπιστωτικού τομέα για τους φορολογούμενους, καθώς και τους κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική και δημοσιονομική σταθερότητα. Η κρίση οδήγησε σε κατακερματισμό της χρηματοπιστωτικής αγοράς της ζώνης του ευρώ, με αρνητικές επιπτώσεις για τους πιστωτικούς όρους. Όπως αναφέρεται στις διμερείς διαβουλεύσεις, είναι απαραίτητη η εγκαθίδρυση ενός ολοκληρωμένου χρηματοπιστωτικού πλαισίου για την επίτευξη της ουσιαστικής οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Το ενοποιημένο χρηματοοικονομικό πλαίσιο πρέπει να περιλαμβάνει μια ενιαία εποπτική αρχή, ένα κοινό πλαίσιο εξυγίανσης που θα εφαρμόζεται από μια κοινή αρχή εξυγίανσης, και εθνικά συστήματα εγγύησης των καταθέσεων που θα βασίζονται σε κοινά πρότυπα.

Ενιαίος εποπτικός μηχανισμός

Η σημαντική κανονιστική αναδιάρθρωση που πραγματοποιήθηκε το 2010 κατέληξε στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοοικονομικής Εποπτείας. Στις Ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές, μεταξύ των οποίων και η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), έχουν ανατεθεί κυρίως συντονιστικά καθήκοντα, αλλά οι ουσιαστικές εξουσίες λήψης αποφάσεων έχουν παραμείνει σε εθνικό έλεγχο. Με το νέο σχέδιο νομοθετικής πράξης που έχει καταθέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προτείνεται η σύσταση ενός ενιαίου εποπτικού μηχανισμού (EEM) που θα υπάγεται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θα καλύπτει τη ζώνη ευρώ και θα είναι ανοικτός σε όλα τα κράτη μέλη. Η έγκριση του EEM αποτελεί προτεραιότητα. Εν προκειμένω, υφίστανται τρία σημαντικά στοιχεία: πρώτον, σαφής διαχωρισμός μεταξύ της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και των εποπτικών καθηκόντων, δεύτερον, ισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όλων των κρατών μελών που συμμετέχουν στις νέες εποπτικές ρυθμίσεις, τρίτον, κατάλληλη λογοδοσία του νέου ενιαίου εποπτικού μηχανισμού, και προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Ο EEM θα δραστηριοποιείται κατά τρόπο που θα συνάδει πλήρως προς την ενιαία αγορά. Προς το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών θα διατηρήσει το ρόλο της και θα επικεντρωθεί στην εκπόνηση και διασφάλιση της εφαρμογής ενός ενιαίου εγχειριδίου κανόνων για τη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού σε όλη την ΕΕ. Θα διατηρήσει επίσης τον διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ των διαφόρων εποπτικών αρχών. Θα προσαρμοστούν σχετικά οι κανόνες ψηφοφορίας της EAT ώστε να υφίσταται δίκαιη εκπροσώπηση και αποτελεσματική λήψη αποφάσεων στην ενιαία αγορά για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Τέλος, είναι σημαντικό η εν λόγω κεντρική εποπτεία να επιτρέπει την απρόσκοπτη συνέχεια μεταξύ της μικροπροληπτικής και της μακροπροληπτικής πολιτικής και να συμβάλει στην ενίσχυση των εργασιών του ΕΣΣΚ.

Εξυγίανση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη προτείνει την οδηγία περί ανάκαμψης και εξυγίανσης η οποία θα διασφαλίσει α) τη χρήση βέλτιστων πρακτικών και σημαντικών εργαλείων για την εξυγίανση των τραπεζών χάριν της προστασίας των φορολογουμένων (π.χ. διάσωση με ίδια μέσα, δημιουργία προσωρινών μεταβατικών τραπεζών, κλπ.) και β) τη συνάφεια των εθνικών προγραμμάτων για τη διευκόλυνση των εξυγιάνσεων καταγωγής/υποδοχής και τη διασυννοριακή διαχείριση της κρίσης. Τα εθνικά ταμεία εξυγίανσης τα οποία προτείνονται από την οδηγία, θα εξασφαλίσουν επίσης ότι το κόστος της εξυγίανσης θα βαρύνει πρωτίστως τον ιδιωτικό τομέα.

Σε ένα πλαίσιο όπου η εποπτεία μεταφέρεται ουσιαστικά σε ένα ενιαίο εποπτικό μηχανισμό, θα απαιτηθεί η δημιουργία μιας κοινής αρχής εξυγίανσης με τον κατάλληλο μηχανισμό ασφαλείας προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι αποφάσεις περί εξυγίανσης θα λαμβάνονται ταχέως, αμερόληπτα και προς το συμφέρον όλων. Κατά τη μεταβατική φάση και μετά τη σύσταση ενός αποτελεσματικού ΕΕΜ, ο ΕΜΣ θα έχει τη δυνατότητα άμεσης ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών η οποία θα υπόκειται στις κατάλληλες προϋποθέσεις.

Μηχανισμοί εγγύησης των καταθέσεων

Τα αξιόπιστα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων θα διαδραματίσουν σημαντικό προληπτικό ρόλο για τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η νομοθετική πρόταση για την εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων αποτελεί σημαντικό βήμα προς την επίτευξη του στόχου αυτού. Εγκαθιδρύει μια ισχυρή γενική αρχή προκειμένου τα εν λόγω συστήματα να χρηματοδοτούνται επαρκώς με συνεισφορές από τον χρηματοπιστωτικό τομέα, ενώ θα εξασφαλίζονται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ διαφόρων συστημάτων.

Η δημιουργία ενός ενοποιημένου χρηματοοικονομικού πλαισίου έχει γενικά σημαντικό δημοσιονομικό, οικονομικό και πολιτικό αντίκτυπο και συνεπώς δεν μπορεί να εξετασθεί χωριστά από τη λήψη μέτρων όσον αφορά πλέον ενοποιημένα δημοσιονομικά και οικονομικά πλαίσια και μεγαλύτερη πολιτική λογοδοσία. Διαφορετικά, ο επιμερισμός των κινδύνων του τραπεζικού τομέα χωρίς αποτελεσματικότερη δημοσιονομική πειθαρχία θα οδηγούσε σε αντικίνητρα όσον αφορά τα δημόσια χρέη.

II. Ενοποιημένο δημοσιονομικό πλαίσιο

Η κρίση ανέδειξε τα υψηλά επίπεδα αλληλεξάρτησης μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης αλλά και εκτός αυτής. Απέδειξε ότι οι εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές αποτελούν ζήτημα ζωτικού κοινού ενδιαφέροντος. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται να συμπληρωθεί το ισχύον πλαίσιο εποπτείας και συντονισμού των δημοσιονομικών πολιτικών με ένα πλαίσιο για ακόμη πιο έγκαιρο εκ των προτέρων συντονισμό, όπως προτείνεται στη «δίπτυχη δέσμη», και να εφαρμοσθεί βαθμιαία ένα πλήρως ενοποιημένο δημοσιονομικό πλαίσιο. Κατά τον τρόπο αυτό θα εξασφαλισθούν υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές σε εθνικά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι οποίες θα συμβάλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη και τη μακροοικονομική σταθερότητα.

Από την ιστορία άλλων νομισματικών ενώσεων προκύπτει ότι υπάρχουν διάφοροι τρόποι για την επίτευξη της δημοσιονομικής ένωσης. Ο βαθμός συγκέντρωσης των δημοσιονομικών μέσων και οι ρυθμίσεις δημοσιονομικής αλληλεγγύης κατά των δυσμενών μακροοικονομικών και χρηματοπιστωτικών κραδασμών διαφέρουν μεταξύ των διάφορων νομισματικών ενώσεων. Τα μοναδικά χαρακτηριστικά της ONE θα δικαιολογούσαν μια ιδιαίτερη προσέγγιση.

Ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση

Βραχυπρόθεσμα έχουν προτεραιότητα η συμπλήρωση και υλοποίηση των νέων μέτρων για ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση. Σημαντικές βελτιώσεις στο πλαίσιο κανόνων για τις δημοσιονομικές πολιτικές της ONE έχουν πραγματοποιηθεί ήδη («δέσμη έξι μέτρων») ή έχουν συμφωνηθεί (Συνθήκη για τη Σταθερότητα, το Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση) την τελευταία διετία, με μεγαλύτερη εστίαση στην πρόληψη των δημοσιονομικών ανισορροπιών, περισσότερη έμφαση στις εξελίξεις του χρέους, καλύτερους μηχανισμούς επιβολής του νόμου και εθνική οικειώση των κανόνων της ΕΕ. Τα λοιπά στοιχεία που συνδέονται με την ενίσχυση της δημοσιονομικής διακυβέρνησης στη ζώνη του ευρώ («δίπτυχη δέσμη»), ως προς τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη η νομοθετική διαδικασία, θα πρέπει να οριστικοποιηθούν επειγόντως και να εφαρμοσθούν πλήρως. Το νέο αυτό πλαίσιο διακυβέρνησης θα προβλέπει των εκ των προτέρων συντονισμό των ετήσιων προϋπολογισμών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και θα ενισχύει την εποπτεία όσων αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες.

Δημοσιονομική ικανότητα

Η ενίσχυση της πειθαρχίας δεν αρκεί ωστόσο. Σε πλέον μακροπρόθεσμο πλαίσιο επιβάλλεται να διερευνηθεί η δυνατότητα να ληφθούν μέτρα πέραν αυτών που προβλέπονται ήδη, ώστε να ενισχυθεί η οικονομική διακυβέρνηση με τη βαθμιαία ανάπτυξη δημοσιονομικής ικανότητας για την ONE. Αυτή η δημοσιονομική ικανότητα θα μπορούσε να λάβει διάφορες μορφές και θα πρέπει να διερευνηθούν διεξοδικότερα διάφορες δυνατότητες ενόψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου.

Η εν λόγω ικανότητα θα στήριζε νέες δημοσιονομικές λειτουργίες που δεν καλύπτονται από το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο. Θα πρέπει να εξετασθούν τρόποι ανάπτυξης αυτής της ικανότητας εντός του πλαισίου της ΕΕ και των θεσμικών οργάνων της.

Μια από τις λειτουργίες αυτής της νέας δημοσιονομικής ικανότητας θα μπορούσε να είναι η διευκόλυνση των προσαρμογών στους κραδασμούς που πλήττουν συγκεκριμένες χώρες με την πρόβλεψη κάποιου βαθμού απορρόφησης σε κεντρικό επίπεδο. Στην ΟΝΕ η ανταπόκριση σε ένα συμμετρικό κραδασμό που επηρεάζει ταυτόχρονα όλες τις χώρες θα πρέπει κατά κύριο λόγο να παρέχεται μέσω της νομισματικής πολιτικής, ενώ στο πλαίσιο των οικονομικών κραδασμών που πλήττουν συγκεκριμένες χώρες η ανταπόκριση επιβαρύνει κατά κύριο λόγο τους εθνικούς προϋπολογισμούς. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας αποτελεί μέσο διαχείρισης των κρίσεων και δεν σχεδιάστηκε για μια τέτοια λειτουργία απορρόφησης των κραδασμών. Επιπλέον τα χαμηλά επίπεδα κινητικότητας στην αγορά εργασίας μεταξύ των διάφορων χωρών και τα διαρθρωτικά κωλύματα στην ευελιξία των τιμών έχουν ως αποτέλεσμα να είναι οι μηχανισμοί οικονομικής προσαρμογής λιγότερο αποτελεσματικοί απ' ό,τι σε άλλες νομισματικές ενώσεις. Η ασύμμετρη απορρόφηση των κραδασμών σε κεντρικό επίπεδο θα αποτελούσε μια μορφή περιορισμένης δημοσιονομικής αλληλεγγύης που θα μπορούσε να ασκηθεί σε διάφορους οικονομικούς κύκλους, βελτιώνοντας την οικονομική ανθεκτικότητα της ΟΝΕ. Τα στοιχεία επιμερισμού του δημοσιονομικού κινδύνου μπορούν και θα πρέπει να διαρθρωθούν κατά τρόπο ώστε να μην συνεπάγονται μόνιμες μεταφορές μεταξύ χωρών ούτε να υπονομεύουν το κίνητρο αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών.

Μια άλλη σημαντική λειτουργία αυτής της δημοσιονομικής ικανότητας θα ήταν να διευκολυνθούν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα και τη δυνητική ανάπτυξη σε σχέση με ενοποιημένο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής (βλ. τμήμα ΙΙΙ κατωτέρω). Προκειμένου να λειτουργεί εύρυθμα η απορρόφηση των κραδασμών, απαιτείται μεγαλύτερος βαθμός σύγκλισης μεταξύ των οικονομικών δομών και πολιτικών των κρατών μελών. Κατά συνέπεια οι δύο στόχοι της απορρόφησης των κραδασμών και της στήριξης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αλληλοσυμπληρώνονται και ενισχύονται αμοιβαία.

Η δημιουργία αυτής της νέας δημοσιονομικής ικανότητας δεν θα πρέπει να εξασθενίσει την απαίτηση τήρησης των δημοσιονομικών κανόνων και της δημοσιονομικής πειθαρχίας στα διάφορα κράτη μέλη. Μια βασική συνιστώσα της μελλοντικής δημοσιονομικής ικανότητας, που θα πρέπει να εξετασθεί προσεκτικά, θα ήταν η ενδεχόμενη δανειοληπτική της δυνατότητα. Στη δημοσιονομική ικανότητα θα πρέπει να εφαρμόζεται εν προκειμένω ο κανόνας του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού, που έχει καθιερωθεί τόσο στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης όσο και στη Συνθήκη για τη Σταθερότητα, το Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση. Το πλήρως ενοποιημένο δημοσιονομικό πλαίσιο θα απαιτούσε τη δημιουργία μιας λειτουργίας ταμείου με σαφώς καθορισμένες δημοσιονομικές ευθύνες.

Ασφαλή και ρευστά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού για τη ζώνη του ευρώ

Αναφέρθηκε ότι η δημιουργία γνήσιων ασφαλών και ρευστών χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού για τη ζώνη του ευρώ θα μπορούσε να συμβάλει στον περιορισμό των αρνητικών αναδράσεων μεταξύ τραπεζών και δημόσιων οικονομικών, που αποτέλεσαν μία από τις πηγές μετάδοσης της παρούσας κρίσης. Εν προκειμένω θα μπορούσε να εξετασθεί περαιτέρω η ομαδοποίηση ορισμένων βραχυπρόθεσμων μέσων χρηματοδότησης του δημόσιου χρέους (λ.χ. έντοκων γραμματίων του δημοσίου) σε περιορισμένη βάση και υπό όρους. Αυτό θα απαιτούσε τη διεύρυνση της από κοινού λήψης αποφάσεων σχετικά με τους προϋπολογισμούς, με βάση τις διατάξεις της «δίπτυχης δέσμης» όσον αφορά την εξέταση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και τον εκ των προτέρων συντονισμό της έκδοσης χρεογράφων. Διατυπώθηκαν επίσης προτάσεις για την αντιμετώπιση του υφιστάμενου αποθέματος δημόσιου χρέους υπό όρους και σε προσωρινή βάση, μέσω της σταδιακής μετατροπής σε ταμείο απόσβεσης χρέους του κληροδοτημένου χρέους που συσσώρευσαν τα περισσότερα κράτη μέλη στις παραμονές της χρηματοπιστωτικής κρίσης και κρίσης χρέους καθώς και κατά τη διάρκειά της.

III. Ενοποιημένο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής

Προκειμένου να παραμείνει άκρως ελκυστική κοινωνική οικονομία της αγοράς και να διατηρήσει το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο, η ΕΕ πρέπει να είναι ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο η δε νομισματική ένωση να αποφεύγει τις υπερβολικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα, ώστε κάθε χώρα να μπορεί να προσαρμόζεται ομαλά και γρήγορα στους κλυδωνισμούς. Σημαντικοί παράγοντες, εν προκειμένω, είναι η ευελιξία όσον αφορά τις τιμές σε όλο το εύρος της οικονομίας καθώς και η ικανότητα διαχείρισης κρίσεων που προκαλούνται από τη διόγκωση των περιουσιακών στοιχείων και της πίστωσης. Πρέπει να εξευρεθεί η λεπτή ισορροπία μεταξύ, αφενός, της ανάγκης να διατηρηθούν η αυτονομία πολιτικής και ικανότητα προσαρμογής των κρατών μελών και, αφετέρου, της εκτελεστότητας των μέτρων για την πρόληψη της συσσώρευσης ανισορροπιών και τη διευκόλυνση των προσαρμογών των τιμών και του κόστους. Αυτό έχει ουσιώδη σημασία για να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές πολιτικές είναι προσανατολισμένες προς την ισχυρή και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση και δεν υπονομεύουν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ συνολικά.

Οι μεταρρυθμίσεις του ενωσιακού πλαισίου εποπτείας

Η κρίση αποκάλυψε τις ελλείψεις του προηγούμενου πλαισίου οικονομικής πολιτικής και οδήγησε σε σειρά μεταρρυθμίσεων του ενωσιακού πλαισίου εποπτείας, με αποκορύφωμα τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου με ειδικές ανά χώρα συστάσεις και μιας νέας διαδικασίας για τις μακροοικονομικές ανισορροπίες συνοδευόμενης από κυρώσεις, με σκοπό τον

εντοπισμό και τη διόρθωση πιθανών επιβλαβών ανισορροπιών. Ώθηση δόθηκε επίσης και από το σύμφωνο για το ευρώ+, το οποίο έχει ενσωματωθεί στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Είναι προς το παρόν πρόωρη μια πλήρης αξιολόγηση των νέων αυτών μηχανισμών εποπτείας. Ωστόσο, από τα πρώτα στοιχεία αναδεικνύεται μια σειρά τομέων στους οποίους οι διαδικασίες αυτές θα μπορούσαν να ωφεληθούν από μεγαλύτερη προβολή, κύρος και επιρροή.

Οι δείκτες για τη θεσμική ποιότητα, την αγορά εργασίας και το επιχειρηματικό κλίμα δείχνουν αδυναμίες σε ολόκληρη την ΕΕ και σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Η ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς αποτελεί ισχυρό εργαλείο για την κάλυψη ορισμένων εκ των ελλείψεων αυτών. Η ταχεία εφαρμογή των μέτρων που περιλαμβάνονται στο σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση του Ιουνίου του 2012 αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα.

Προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων μέσω συμβατικών ρυθμίσεων

Πέρα από την ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς, η ομαλή λειτουργία της ΟΝΕ απαιτεί ισχυρότερο συντονισμό, σύγκλιση και επιβολή στον τομέα της οικονομικής πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό, όπως αναφέρθηκε κατά τις διμερείς διαβουλεύσεις, μια ιδέα προς μελέτη είναι να συνάπτουν τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ μεμονωμένες συμβατικές ρυθμίσεις με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης που δεσμεύονται να εφαρμόσουν και την υλοποίησή τους. Θα μπορούσε, εν προκειμένω, να προβλεφθεί στήριξη μεταρρυθμιστικών προσπαθειών μέσω περιορισμένων, προσωρινών, ευέλικτων και στοχοθετημένων χρηματοοικονομικών κινήτρων. Οι ρυθμίσεις αυτές θα μπορούσαν να συνδέονται με τις μεταρρυθμίσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Συμβουλίου και να βασίζονται σε ενωσιακές διαδικασίες, όπως τα σχέδια διορθωτικής δράσης στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικών ανισορροπιών ή τα προγράμματα οικονομικής εταιρικής σχέσης. Στην καθοδήγηση των πολιτικών σε τομείς όπως η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού ή ο φορολογικός συντονισμός θα μπορούσε να συνεισφέρει επίσης ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής, που θα περιλαμβάνει εκ των προτέρων συντονισμό μειζόνων σχεδίων μεταρρύθμισης της οικονομικής πολιτικής που έχουν σημαντικές δευτερογενείς επιπτώσεις στη ζώνη του ευρώ. Σε αυτούς τους μηχανισμούς συντονισμού θα μπορούσαν να συμμετέχουν και τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ.

Ενδυνάμωση της μακροπροληπτικής πολιτικής

Τέλος, ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής συμβάλλει στην αποτροπή της μεγάλης και ταχείας συσσώρευσης ανισορροπιών που μπορούν να προκληθούν από ακατάλληλες χρηματοοικονομικές συνθήκες στο εθνικό επίπεδο. Ένα πιθανό μέτρο, σύμφωνο με την ανάπτυξη ολοκληρωμένου χρηματοοικονομικού πλαισίου, θα μπορούσε να είναι η ενισχυμένη χρήση εργαλείων μακροπροληπτικής πολιτικής. Η παροχή τέτοιων εργαλείων σε έναν μελλοντικό ενιαίο εποπτικό φορέα —όπως προβλέπεται σήμερα στο σχέδιο της νομοθετικής πράξης για τον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό που έχει παρουσιάσει ήδη η Επιτροπή— θα βελτιώνε σημαντικά τον αντίκτυπο της μακροπροληπτικής πολιτικής και θα μπορούσε να συμβάλει στην καλύτερη διαχείριση της εμφάνισης ειδικών ανά χώρα κινδύνων τόσο πιστωτικών όσο και σχετιζόμενων με τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΣΣΚ θα πρέπει να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο.

IV. Δημοκρατική νομιμότητα και λογοδοσία

Κατά κανόνα, ο δημοκρατικός έλεγχος και η λογοδοσία πρέπει να διενεργούνται στο επίπεδο όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις. Αυτό σημαίνει στήριξη στον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τη λογοδοσία για τις αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και διατήρηση και διασφάλιση του καθοριστικού ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων, κατά περίπτωση.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας έχει ήδη επιφέρει βελτιώσεις όσον αφορά τη δημοκρατική λογοδοσία στην ΕΕ, στο επίπεδο τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και των εθνικών κοινοβουλίων. Περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου των θεσμικών οργάνων της ΕΕ πρέπει να συνοδεύεται από ανάλογη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις ενωσιακές διαδικασίες. Μπορεί επίσης να ληφθεί σειρά συγκεκριμένων μέτρων για την ενίσχυση του επιπέδου συνεργασίας μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, βάσει του άρθρου 13 της Συνθήκης για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση και του πρωτοκόλλου 1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τηρουμένης της κοινοτικής μεθόδου. Σε αυτό το πνεύμα, θα πρέπει να διερευνηθούν τρόποι για να συζητούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια οι συστάσεις που εγκρίνονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Η διακυβέρνηση εντός της ζώνης του ευρώ θα πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω, με βάση τη δήλωση της συνόδου κορυφής της ζώνης του ευρώ της 26ης Οκτωβρίου 2011 και τη Συνθήκη για τη Σταθερότητα, το Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση.

Χρήσιμη για το πλαίσιο διακυβέρνησης θα ήταν επίσης η διεξαγωγή ενεργού και ανοικτού κοινωνικού διαλόγου.

V. Επόμενα βήματα

Βάσει της παρούσας ενδιάμεσης έκθεσης και λαμβανομένης υπόψη της ανταλλαγής απόψεων κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 18ης και 19ης Οκτωβρίου καθώς και των συμπερασμάτων του, θα παρουσιαστεί κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 13ης και 14ης Δεκεμβρίου συγκεκριμένος και χρονικά δεσμευτικός οδικός χάρτης για την υλοποίηση μιας ουσιαστικής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Κατά την προπαρασκευαστική διαδικασία, θα συνεχιστούν οι άτυπες διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Θα πραγματοποιηθούν επίσης ανταλλαγές απόψεων με άλλους μείζονες ενδιαφερομένους φορείς.